

Priloga vsake številke
 je vsaka s poljubno
 vredno in v skladu
 s poljubnostjo na dan
 20 cete letu 14.
 za pol letu „ 2.
 za šest letu „ 1.

Študentsko se poljubno
 sprejemlje v tiskarici
 na Glavni, kjer
 včasih hodi. A list se
 poljubno do odpovedi.

Poljubno listu ko
 ljubimo, kjer do
 kjerje list ima po
 voljo sprejemlje.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga vsake številke
 je vsaka s poljubno
 vredno in v skladu
 s poljubnostjo na dan
 20 cete letu 14.
 za pol letu „ 2.
 za šest letu „ 1.

Študentsko se poljubno
 sprejemlje v tiskarici
 na Glavni, kjer
 včasih hodi. A list se
 poljubno do odpovedi.

Poljubno listu ko
 ljubimo, kjer do
 kjerje list ima po
 voljo sprejemlje.

Priloga vsake številke
 je vsaka s poljubno
 vredno in v skladu
 s poljubnostjo na dan
 20 cete letu 14.
 za pol letu „ 2.
 za šest letu „ 1.

Štev. 42.

V Mariboru, dne 20. oktobra 1904.

Tečaj XXXVIII.

Nemčurske zanjke.

Nemškutarški ptujski »Štajerc« tolče zopet besno okoli sebe, kakor je le pri njegovih pijanih snopsarijih navada. »Štajerc« se namreč grozno jezi, da se slovensko ljudstvo ravno v zadnjem času čemdalje bolj in bolj obrača od njega ter mu daje slovo. V zanjke, katere nastavlja nemškutarški »Štajerc« slovenskim kmetom, vlovil se bo »Štajerc« sam. V svojem zadnjem lističu javka zopet »Štajerc« hinavsko o veliki revščini slovenskega ljudstva ter trdi seveda v svoji nemškutarški predrznosti, da so veliki bedi med slovenskim ljudstvom krivi največ njegovi voditelji ali kakor jih »Štajerc« imenuje »slovenski prvaki«. To je čisto navadna nemškutarška laž, ki ima jedino le ta namen, da bi slovenskega kmeta odvrnila od njegovih vrlih voditeljev. Saj je n. pr. na Gornjem Štajerskem med kmeti še večja revščina kakor pri nas. Še ni dolgo, kar je pisal graški »Tagblatt«, »da je položaj gornještajerskega kmeta jako žalosten, da dolgovi od dne do dne rastejo in da so kmetje prisiljeni svoja posestva prodati.« Torej ni na Gornjem Štajerskem nič boljše kakor pri nas, in vendar ni tam nobenega slovenskega kmeta, nobenega slovenskega prvaka, nobenega slovenskega odvetnika ali duhovnika. Ako trdi »Štajerc«, da so pri nas slovenski prvaki krivi, da hira kmeti stan, kdo pa je potem kriv temu na Gor. Štajerskem? Povej nam vendar, ti nemškutarška kuhinja, kdo so te pijavke, ki izsesavajo

na Gor. Štajerskem nemškega kmeta? Pa nemškutarški »Štajerc« seveda ne sme pisati o Nemcih, ptujski »Štajerc« je ustanovljen od Nemcev in ima namen naše kmete od svojih voditeljev odvrčati ter jih s časom ponemčiti. Zato pa še niste nikdar slišali, da bi »Štajerc« napadel kakega Nemca, kakega nemškega odvetnika, nemškega duhovnika, nemškega obrtnika itd. Nemci so seveda le sami svetniki.

Zato pa vendar enkrat odpri, slovensko ljudstvo, oči ter vrai nemškutarjem njihovo nemškutarško kunjjo pod nogo. Saj vidiš, da ti ta list priporočajo le Nemci in nemškutarji, katerim nosiš ti, slovenski kmet, svoje s krvavimi žulji zaključeno groče.

Poštena slovenska hiša, ne trpi tega ptujskega lističa pod tvojo streho, potem se boš izognila zanjki, katere ti nastavlja nemškutarji, da bi te vjeli v svoje nemškutarške mreže!

Slovensko ljudstvo, ogibaj se vsake hiše, katera prodaja ptujskega »Štajerca«, ker je tak nemškutar tvoj največji sovražnik, namreč podrepnik tvojih neusmiljenih nemškutarških pijavk!

Slovensko ljudstvo, bodi previdno in zaupaj svojim narodnim voditeljem, ki so izšli iz tvoje sredine in so vedno zvesti ostali svojemu slovenskemu narodu!

Slovensko ljudstvo, izogiblji se pa tistih nesramnih »Štajerčevih« podrepnikov, ki so izšli iz tvoje sredine, ki pa se sedaj sramujejo svojega slovenskega materinega jezika!

Slovensko ljudstvo, spoznaj tvoje nemškutarške lovce, ki ti nastavlja s toliko

spratnostjo zanjke, s katerimi bi te radi ujeli, da si potem na tvojih posestvih sezidajo krasne vile, v vinogradih gospodske hiše, in da jim ti ali tvoja deca služijo kot hlapci in viničarji! Slovensko ljudstvo, bodi oprežno pred nemškutarji in njihovim listom!

Deželni zbor štajerski.

Gradec, 18. okt. 1904.

Zahteve Slovencev in deželni odbor štajerski.

Koliko imajo Slovenci od štajerskega deželnega odbora pričakovati, smo že v dozdajšnjih sejah deželnega zbora spoznali. Kretčeno leto so predlagali poslanci: Žičkar ustanovitev meščanske šole v Sevnici s slovenskim poučnim jezikom; dr. Hrašovec isto šolo v Žalcu in Vošnjak slovensko kmetijsko šolo v celjskem ali slovenjegraškem okraju. Deželnemu odboru je naročil takrat deželni zbor, naj te zadeve preiskuje in v letošnjem zasedanju deželnega zbora o tem poroča. Vsa ta poročila je deželni odbor podrl in vse naše terjatve tudi odbil. Povsodi je našel razloge, radi katerih noče priporočiti nobene zahteve Slovencev. Za zdaj so se ta poročila deželnega odbora izročila dotičnim odsekom v posvetovanje. Gotovo pa je, da bodo v sništu deželnega odbora sklepali tudi odseki.

Sprememba volilnega reda za volitev občinskih odbornikov.

Deželni odbor je predložil spremembo postave zastran občinskih volitev. Dozdaj je moral vsak volilec glasno imenovati imena

Listek.

Skrivnostna hiša.

(Dogodbica; iz hrvaškega prev. J. V. Starogorski).

(Konec.)

»Ne vem nobene pomoči! Prosim vas, gospod nadzornik, zavzemite se za me!«

»Najprej vam hočem izposlovati od vašega poslanstva podpore, da si kupite obleko in da se lahko vrnete v vaše stanovanje, katero bomo že našli. Med tem brzojavite domov po denar.«

»Srčna hvala za vašo dobroto, gospod nadzornik.«

»Poleg tega vam dajte natančen popis vaših izgubljenih predmetov, da vam jih lahko vrnemo, ako se nam posreči najti to razbojniško gnezdo. Bodite uverjeni, da storimo vse, da vovimo te lopove. A sedaj z Bogom!... James! obrne se k služabniku, ki je ravno prišel, »odpeljite takoj tega gospoda v ono stanovanje, katero je napisano tu na karti. Karto oddajte lastniku stanovanja.«

Gorko se zahvaljujoč poslovi se Dornauer od ljubeznjivega policijskega nadzornika.

II.

Nadzornik je ostal moč-beseda. Osem

najboljših, najvitejših in najizkušenejših tajnih policajev dobi nalogo, da poiščejo in odkrijejo ono skrivnostno hišo. Nastavijo se tako, da so mogli eden drugega videti in si pomagati, na dogovorjeno znamenje pa priti skupaj. S krasno obleko in raznovrstnimi dragocenostmi okrašeni so se sprehajali več mesecev po ulicah, po razstavi in drugih odličnih mestih, kjer se sprehaja mnogo ljudi, posebno bogati in neizkušeni inozemci. Vendar niso mogli najti tega, kar bi radi.

Nekega dne je prisostvoval jeden tistih jako bogatih ali »nespretnih« tujcev veliki predstavi v cirkusu, koja je trajala pozno v noč.

Gledalci so se že razšli, samo on je še ostal ter šetal pred cirkusom gor in dol. Stal je vsak čas, nemirno se ogledoval in neodločno razmišljal, kakor bi se nahajal v največji zadregi.

Naenkrat stopi od bližnjega temnega zidu mlada, lepa deklica ter ga z bojazljivim glasom vpraša: »Iščete koga, gospod?«

»Da, prenošiča, lepa deklica. Danes sem prišel v Chicago, šel v ta cirkus ter sem si pozabil poiskati stanovanje. Sedaj sem pa brez pomoči, pa bi rad našel kakega vodjo, ki bi mi kje kaj poiskal.«

»Oj, to vam lahko pomagam!« vzklikne veselo deklica. »Jaz sem služabnica v jednom prenošičem, pa moram, da čim več zaslužim,

marljivo tujcem kazati pot k naši hiši. Imamo mnogo sob in postelj, ravno kakor vi želite. Posteljo lahko dobite za jeden dolar za noč. Pojedine sobe od 2 do 20 dolarjev za noč. Če vam je povšeči, pojdite z mano.«

Tajnemu policaju je srce poigravalo od veselja; hvaležno vzame to ponudbo, slutil je, da sedaj najde to, česar že dalj časa išče. Zadovoljen poda dekletu roko in ji da srebrn denar napitnine.

Komaj sta bila stopila v ulico, mahne tajni policaj na čuden način z roko. Bil je to dogovorjeni znak, ki je v bližini se nahajajoče tajne policaje opozoril, da mu slede.

Pot je bila dolga in slaba. Razsvetljena cesta, po kateri sta šla, je postajala vedno alabejša in ožja. Deklica zapusti naposled mesto in predmestje ter krene po temnih in ozkih ulicah k povsem zapuščenim krajem, kjer je prenehala vsa razsvetljava. Niti sam tajni policaj ni vedel poti, po kateri sta šla.

Naposled se ustavi pred neko hišo, ki ni bila razsvetljena in zelo čudno postavljena. Dekle otvori vrata s ključem, kojega je nosila s seboj in odvede tujca v prostorno sobo, javljajoč prisotni gospej, da je privedla nekega gospoda, ki želi prenočiti. Policaj jo poprosi za posebno sobo.

»Dobro, dragi gospod«, reče gospa in

poraženi in da beže v neredu proti severu. Zadnje dni pa poročajo isti viri, da se bitka še vedno vrši med Mukdenom in Ljaojanom. S tem so se ti poročevalci sami lopnili po svojih lesnjavih ustah, kajti kako se mora pred 8 dnevi popolnoma poražena in bežeča vojna še vedno držati na istem mestu. Kako tudi morejo poročevalci poročati o bitki, ko pa niti blizu ne smejo, ampak so po sto kilometrov zadi za armado. Resnica se šele zve iz uradnih brzojavov, ki pa prideje še le nekaj dni po bitki. Kuropatkin je baje hotel vreči najprej Kurokija, ki stoji proti ruskemu levemu krilu, zato je tja postavil največjo moč. S tem pa je oslabil svoje levo krilo, katero je japonski general Oku potisnil nazaj. Pri tem so izgubili Rusi nekaj topov, katere so si zopet z bajonatom priborili nazaj. Toda Japonci so se navalili na nje s toliko premočjo, da so jih morali zopet pustiti. Bojev se je baje udeležilo samo le šest infanterijskih divizij. Kje je bil ostali del ruske armade, posebno kazaške divizije, se ne ve. Mogoče, da ima Kuropatkin posebne načrte, kateri se bodo pokazali te dni, kajti bitka še ni odločena. Dejstvo je, da okoli 15 ruskih divizij niti v boju ni bilo. Boje so bili torej le prvi ruski oddelki, večji del ruske armade pa niti v boju ni bil.

Ruska poročila 15. t. m. poročajo: Pri umikanju na desnem krilu se je posebno odlikoval vyborgski polk. Hrabro se je branil proti trikratni premoči. Izgubil je več ko polovico svojih častnikov.

Iz Mukdena se piše, da so sedanja boj mnogo hujši, ko oni pri Ljaojanu. Izgube so na obeh straneh ogromne. Za štiri dni vozijo od vseh strani ranjence. Kdor se mora gibati, gre sam. Vsa pota so polna ranjencev. Prodiranje je bilo Rusom oteženo vsled nepoznanja goratega sveta.

V sredi bojne črte je bila 14. t. m. hula bitka. Rusi so ohranili svoja stališča in so odbili šest sovražnih napadov. Japonsko topništvo je moralo trikrat omolkneti. — »Berl. Tageblatt« poroča, da se je 17. t. m. ob 7. uri zjutraj pričela splošna bitka med Kuropatkinovo armado in Japonci. Rusi poskušajo obiti Japonce. Ob pol 4 uri popoldne je ogenj japonskih topov postal slabši, razvil pa se je boj infanterije. Japonska infanterija veliko trpi pod ognjem ruskih topov. Razvoj bitke je doslej za Ruse ugoden. Odločitve se ni. — Zadnja poročila, ki so došla iz Rusom sovražnih angleških virov, poročajo, da se je Rusom posrečilo prodreti japonsko sredino ter pognati Japonce v beg. Tudi na desnem ruskem krilu se je obrnila sreča na rusko stran. Bitka se na celi črti nadaljuje z nepopisno strastjo.

posteljo, ki je bila namenjena meni. Jaz te oddam po svoji dolžnosti zemljskemu sodniku in ta te postavi pred večnega. Ne brani se, to ti nič ne koristi, ker si tako že desetkrat zaslužila smrt!»

Nato ukaže jednemu redarju, naj vzame nočno srajco s seboj, sam pa zlije čaj v steklenico. Razbojnik spravlja na voz ter odidejo.

Po dolgi, zvižalni laži in tajanju morale so te zveri v človeški podobi obstati vse. Zvedele so se strašne reči. Hiša je bila osamljena in je stala nad kanalom, ki je vodil v Mičigansko jezero. Nato je ona, vdova po nekem nevarnem prevratniku, stavila svoj načrt. Kupila je to hišo, ki se ji je zdelo zelo pripravna za njeno delo, odkrila kanal in tako pretvorila celo hišo v klavnico ljudi. Gospod, ki je zvalil Dornaura, ni bil njen sin, ampak eden izmed pomočnikov. Istotako tudi mlada devotka in ostali trije možje. Ti so imeli nalogo, da privedejo ljudi, ki imajo pri sebi denarje in druge dragocenosti.

Posrečilo se je torej vloviti to nevarno družbo nepričakovano. Vdova je bila obsojena na smrt, a njeni pomočniki na dolgotrajno ječo . . . Fran Dornauer je dobil vse svoje stvari nazaj ter hitro odšel iz Amerike nazaj v domovino v Evropi.

Na morju.

Baltiško brodovje je že baje na poti v Vzhodno Azijo. V soboto, dne 15. t. m. ob 1. po noči je odplovalo iz luke. Mimo danske luke F. kkebjerd je plulo dne 17. t. m. zjutraj. Bog daj, da bi že kmalu prišlo v Vzhodno Azijo.

Port Artur.

Japonci vedno naprej napadajo vztrajno Port Artur, toda do zdaj še vedno brez uspeha. General Stesselj poroča, da se je portarturški posadki posrečilo izpad na izpostavljenih stališča oblegajoče armade na severu, ki je povzročil sovražniku ogromne izgube. Stesselj je uplenil deset brzostrelnih topov in večje število strojnih pušk. Rusi so se na to umaknili v trdnjavo pod zaščito trdnjavskih topov. 75 Japoncev je bilo ujetih. Tudi druge vesti vedo o tem izpadu povedati in zatrjujejo, da je bil ta izpad v noči od 10. na 11. t. m. in da se je Stesselj odločil za pogoste izpade, ker je izvedel, da je od oblegajoče japonske armade odšlo 30000 mož na pomoč maršalu Oyami v Mandžurijo. Po angleških poročilih Japonci že več dni z največjo trdovratnostjo napadajo utrdbo Išan (Etseshan), a vedno brezuspešno. Admiral Togo je baje izbral zadne dni mnogo težkih topov, s katerimi Japonci sedaj streljajo na trdnjavo.

Politični ogled.

Kranjski deželni zbor. Zasedanje kranjskega deželnega zbora je zaključeno. Tega je kriv deželni predsednik Baron Hein, ki je vedno zapostavljal slovenski jezik v deželi, v kateri prebiva 95 % Slovencev in 5 % Nemcev. Zaradi tega so predlagali katoliško-narodni poslanci, da se izreče baronu Heinu obžalovanje. Tudi slovenski liberalni poslanci, ki so bili dosedaj zvezni z Nemci, so glasovali za predlog. Ko je bilo glasovanje gotovo, nastal je mogočen klic od vseh strani proti Heinu: »Vrzite ga ven! Proč z njim!« Hein se je bal, da bodo slovenski poslanci odslej skupno nastopali proti njemu, zato se je peljal na Dunaj in izposloval zaključenje deželnega zbora. Čeravno še čaka ogromno prepotrebni in nujni predlogov rešitve, vendar je vlada zaključila deželni zbor, samo da sčiti nemškega barona in zabrani slovensko slovo. Potreba dežele ji je pri tem deveta briga.

Goriški deželni zbor. V goriškem deželnem zboru se morajo bojevati slovenski poslanci z italijanskimi. Slovenski poslanci so predlagali več kmetom koristnih predlogov: ustanovitev poučnih tečajev po deželi za živinorejce, ureditev reke Soče, odprava mitnic, nadalje ustanovitev slovenske gimnazije in realke v Gorici, ugovarjali so proti skrčenju glavnice ubožnega zaklada itd. Slovenski poslanci so tudi v goriškem deželnem zboru ločeni v katoliško-narodne in liberalne poslance.

Turčija in Bolgarija. Razmere med Turčijo in Bolgarijo so zopet napete, ker dela Turčija sitnosti onim beguncem iz drinopoljskega pušiluka, kateri se hočejo povrniti v svojo domovino.

† **Saški kralj Jurij** je umrl v soboto, dne 15. t. m. ob 1/3 zjutraj. Vladaštvo je nastopil dne 19. jun. 1902, star 70 let. Vlada je torej samo 1 in pol leta. Naslednik je Friderik Avgust, rojen l. 1865. Njegova žena Luiza, rojena nadvojvodinja toskanska, mu je predlanskim ušla z nekim dvornim učiteljem. Sedaj se imenuje grafica Montignoso in se ne sme vrniti več k svojemu soprogu in otrokom. Njiju najstarejši sin, Friderik Kristijan, je postal prestolonaslednik.

Vstaja Hererov v Srednji Afriki. Pred pol letom se je spuntal afričanski narod Hererov zoper Nemce, ki imajo tam svojo naselbino. Vzrok punta je bilo surovo ravanje nemških uradnikov napram zamorcem. Nemška država je poslala takoj vojaško moč,

da punt vdaši. Prve čete niso nič opravile proti Hererom, bile so celo poražene. Nemčija je poslala druge čete na pomoč. Toda tudi te niso zadostovale. Pošiljali so četo za četo, nabirali prostovoljce, toda vstaje še niso zadržali. Ista se je celo razširila na sosedne zamorske narode, ki so se vzpodbujeni vsled uspeha svojih sosedov, začeli puntati. Dozdaj še nemški vojaki niso premagali Hererov. Nemski listi, ki pišejo zlobno o izgubah Rusov, naj rajši poročajo o svojih rojakih, ki cepajo kakor muhe pod puščicami divjih zamorcov.

Dopisi.

Sv. Trojica v Slov. gor. (Volitve.) Nočem, da bi številke govorile, kako smo volili tukaj, ker me je sram pred Slovenijo. Zanimivo pa je to, da je trg na nevoljo župana in njegovega izvrševalnega organa (redarja) še volil v tej župniji primeroma najboljši slovenski četudi je večina za Bračka. Pokazalo pa se je zopet, ker je »Slov. Gosp.« že letos enkrat v spomladi omenjal, da tuksj kmetje ne mislijo sami, ampak da mesto njih mislijo nemškutaraki kramarji, katere misli pa najdejo kmetje zabeležene v malopridnem listu »Štajero«. Ali ni tako, Kozar, župan v Porčiču in Družovec, župan v Senarski? Dr. Toplak pri Sv. Lenartu pa vas je še utrdil v sklepu, da volite Bračka. Vendar jeden slučaj, da ima »kmet« doktorja za zagovornika! Sličnih gospodov ima Bračko veliko število, da ga priporočajo in to je ravno sumljivo zanj in za njegovo kmetško žilo. — V Oseku pa župan ni hotel odgovarjati, če so ga vpraševali za svet, koga naj volijo in je vsakemu zameril, kdor je predlagal dr. Ploja; agitacija je v njegovih očeh nepostavna. Posledica: mala udeležba, pa še ti, ki so prišli, so skoro vsi po jednom vzorcu na volišču napisali Bračka. Častitamo. Verjane, če bi bile za-se volilni okraj, bi še volile Slovenca, pa so bile žalobog priklapljene k Senarski.

Sv. Andraž v Slov. gor. Tukajšnje novoustanovljeno vojaško veteransko društvo je obhajalo dne 9. t. m. svojo slavnost, ki je kljub izredno slabemu vremenu dobro uspela. Že na predvečer obhodili so čvrsti veteranci pod poveljstvom društvenega načelnika g. Gregorija Druzoviča v lepem vojaškem redu oz. zvokih dalekoznanke Kocmutove godbe z lampijoni v rokah kraj in bližnjo okolico. Strelj iz topičev in visoko svigajoče rakete oznanjevale so istočasno daljnim sosedom, da se vrši pri Sv. Andražu nekaj posebnega. Pred vsako hišo v kraju obstali so dvoredovi in godba je počastila stanovalce z živahno koračnico. Najlepsi je bil prizor pred šolo, kjer se je g. nadučitelj Strelec najprej spomnil v primernih besedah dveh, že umrlih članov in ob jednem ustanoviteljev pred več leti obstoječega veteranskega zbora — gg. Zadravca in Čučka — potem pa je povdarjal pomen veteranske slavnosti v osmini godu našega presvitlega cesarja. Ob sklepu njegovega patrijotičnega nagovora zaorili so vsi prisotni svitlemu cesarju trikrat navdušen »Živijo!« — a godba je zaigrala cesarsko pesem. S tem se je bakljada na predvečer zaključila. Zjutraj ob 4 uri je bila budnica. Naslednji dan so se zbrali veteranci v Drbenticah, odkoder so ob četr. na 10 uro odkorakali v dvoredovih v cerkev k službi božji. Ta dan so prvič nastopili v novih veteranskih jopičih (bluzah) in klobukih s perjanicami, kar se jim je vse prav lepo podalo. Škoda le, da je ves čas deževalo, sicer bi bil ta nastop še veličastnejši. Pevci so v mešanem zboru zapeli pri sv. maši o. A. Hribarjevo »Missa in honorem s. Joseph.« Iz cerkve so veteranci odšli v Toševo gostilno, kjer je g. načelnik Druzovič pozdravil društvenike in goste, dočim je g. Čeh v spretnem govoru pojasnil navzočim namen veteranskega društva. Ko so se še pregledali računi, je bil vzporedni del končan in začela se je prosta